

Napirenden: a „tömegsport”

Egy iskola próbálkozásai

Városiasodó, intellektualizálódó életünk egyik jelensége, hogy 14 éves koráig valamennyi gyermek, 18 éves koráig ifjúságunk nagy része iskolapadban ül. Szabad idejében a televíziót nézi, tanul, olvas, magnót vagy lemezt hallgat. Kényelmesen fekvé vagy görnyedten ülve — egy szóval mozdulatlanul. A heti két testnevelési óra képtelen a fejlődő test mozgásigényét kielégíteni. Ha ez így megy tovább, akkor — egyes tudósok szerint — ifjúságunk *genotípusa* (a faj öröklött tulajdonságainak összessége) generációról generációra romlani fog.

Az aggasztó probléma megoldásának egyik kulcsa: a tömeges testedzés lehetőségének sürgős megteremtése. Köz tudott azonban, hogy a *tömegsport* kialakulásának legnagyobb akadályai az iskolai és nem iskolai sportlétesítmények hiánya.

És ha rendelkezésre állnak a „létesítmények”?

Kihasztnálatlan lehetőségek

Elmentem a Baranyai útra, a XI. kerület legnagyobb általános iskolájába. A hatalmas, modern épületben mintegy 900 tanuló dolgozik. Szaktantermek, napközis traktus, egész napos traktus, magas fokú technikai felszereltség. *Két tornaterem, két mini kosárlabdapálya, futópálya, több udvar — összesen mintegy 4—5000 négyzetméternyi terület várja a mozogni, futkosni, sportolni vágyókat.*

— Az adottságok tehát jók — mondja Gulyás József tanár, az iskola sportéletének gondozója —, a problémák megoldása mégsem olyan egyszerű, mint hinnénk.

— Talán nincs igény a sportolásra, testmozgásra?

— Ó, igény, az bőven van, de csak szavakban! Manapság divatos dolog „tömegsport”-ról beszélni, „tömegsport”-ot követelni, de ha meg is akarunk valósítani egyet-mást, akkor a legtöbben visszahúzódnak...

— Mondana néhány példát?

— Mind a szülői választmány, mind a gyerekek az iskolagyűlésen azt kérték, hogy „minél több sportágra legyen lehetőség”, hogy teremtsünk alkalmakat a nem versenyszerű testedzésekre, szabadlevegős mozgásra. Igen sokan igényelték például a *turisztikát*. Nos, eltervezük és megszerveztük, hogy szeptemberben — ifik vezetésével — egy 10 kilométeres túrát vezetünk a Hármashatár-hegyen keresztül. Az ifik pontosan ott voltak a találkozáson, de egyetlen pajtás nem jelent meg! — Öt lőállású *lőteret* építettünk az iskola pincéjében, hogy a gyermekek igényeit kielégítsük. Nyolcvan-száz jelentkezőt vártunk, de csak 36-an iratkoztak fel, s mindössze 15 gyerek jár viszonylag rendszeresen a lőgyakorlatokra. A BSE a mi kedvünkért költöztette *vízisport-telepét* a Belgrád rakpartról a lágymányosi téli kikötőhöz. „Kapacitásuk” óriási! Kétszáz gyerekekkel foglalkoznának rendszeresen, de csak 40-en járnak a foglalkozásokra.

— Ön szerint mi az oka a nagyfokú részvétlenségnek?

— Az okok összetettek. Az iskolai és a szülői túlterhelés — gondolok a különórákra — következtében a gyerekek nem marad ideje testmozgásra. Másrészt a szülők is kényelmesek, elfoglaltak, elmondják igényüket, s ezzel befejezettek érzik az ügyet. Nemigen ösztönzik gyermeküket a *rendszeres* részvételre, márpedig rendszeresség nélkül a testmozgás, testedzés nem ér semmit; az iskolai kezdeményezések pedig elhálnak. Egyébként az a gyanúm, hogy kissé utópisztikusan, zavarosan képzeljük el ezt az egész „tömegsportolás”-t...

A rendszeresség fontossága

— Örülnék, ha bővebben megmagyarázná.

— A versenysport határozott célra irányuló, maximális eredményeket hajszoló tevékenység, a tömegsport nem az. Az azonban elképzelhetetlen, hogy a gyermek akkor és oda megy testedzeni, amikor és ahová kedve tartja. Nyilvánvaló, hogy sem a Dunára, sem uszodába, sem a lőpincébe, sem a hegyekbe nem engedhető egy tanulócsoporthat vezető, „edző” nélkül! Ha pedig ez így van, akkor a „tömegsport” is csak úgy funkcionálhat, ha valamiféle *rendszeresség* jellemzi. Nem várható el egyetlen edzőtől vagy tanártól, de még ifitől sem, hogy esetleg hiába várokozzék a kijelölt időpontban, mert aznap épp egyetlen tanulóknak sincs kedve kimozdulni a szobából!

— Mi hát a megoldás?

— Minél több „szakosztály”, sportfoglalkozást, speciális „különtornát” kell

szervezni minden iskolában, s minél több tanulóit kell bevonnai a *rendszeres* testedzésekké.

— Nem vezet-e ez ismét a sokat bírált *versenyközpontúsághoz*?

— Versenyzés nélkül nincs sport, a vetélkedés épp olyan igénye a gyerekeknek, mint maga a mozgás. Ha például osztálybajnokságokat rendezünk fociból vagy pingpongból, s abban részt vesz az év folyamán pár száz gyermek, akkor ez, igenis, *tömegsport*.

— Milyen a sportélet az önök iskolájában?

— Sokágú. Az úttörő-sportmozgalom keretében és azon kívül; közös iskolai és sportegyesületi keretekben vagy azokon kívül végül is elég sok tanuló vesz részt a rendszeres testedző foglalkozásokon. Az alsósoknak játékos tornát és gyógytestnevelést, a felsősöknek különtornát szerveztünk; van vívó-, kajak-kenu, kosárlabda-, kézilabda-szakkörünk és szakosztályunk stb. Számításom szerint több mint 500 gyerek sportol rendszeresen a 900-ból! A jövőt illetően pedig nagy terveink vannak.

— Például?

— *Játékcsernokot* akarunk építeni, később *uszodát*, pingpongasztalokat akarunk felállítani, s a BSE-vel, az OSC-vel és a KELTEX-szel együtt szélesíteni szeretnénk a tömegesebb sportolás lehetőségeit.

— Kissé utópisztikusak ezek az elképzelések...

— Talán nem. Helyi adottságaink kiválóak, helyünk-terünk bőven van; egész sportközpontot lehetne itt kiépíteni. Az SZMK eddig is sokat segített; reméljük, hogy mintegy félmillió forintnyi társadalmi munkával — tervezés stb. — könnyítik majd dolgunkat.

— Nem kell-e azzal számolni, hogy a pompás létesítményeket a diákoktól a versenysport foglalja el?

— Ha a szülők nemcsak hangoztatják az igényeket, de gondoskodnak is róla, hogy gyermekük rendszeresen járjon a nem versenyszerű sportfoglalkozásokra, akkor tudunk *tömegsportot* teremteni. Másképp nem.

Úgy vélem, igaz van Gulyás József kollégának. Csupán annyit tennék hozzá, érdemes lenne talán azt is lehetővé tenni, hogy alkalmanként a *szülők is igénybe vehessék* az iskola létesítményeit. Akkor talán többet is segítenének, s egészségesebb, meghittebb légkörű tömegsportélet alakulhatna ki egy-egy jól felszerelt iskolai „sportcenter”-ben.

Győri György